అన్యాయం

తెలికోడి కూసింది. పల్లెటూరి సామాన్య ప్రజానీకానికి ఆ తర్వాత నిద్ర రాదనే చెప్పాలి. ఆ వేళకు మెలకువ రాకపోతే, వాళ్ళు జీవించటమే కష్టం. గ్రామసీమంతా కలకల లాడుతూంటుంది. అప్పుడు లేచి పనులు ప్రారంభించడానికి ఎంతో ఉత్సాహకరంగా వుంటుంది.

స్త్రీలు మొదటిగా లేచి తమ గృహాలను పరిశుభ్రం చేస్తున్నారు. వాకిళ్ళూడ్చి, నీళ్ళు చల్లి ఎంతో అందంగా ముగ్గులేస్తున్నారు. ఆవుదూడలు, తల్లిపాలకోసం 'అంబా' అని వాటి శక్తికొలది అరుస్తున్నై. తెల్లవారుతున్నందుకు సంతోషిస్తూ, 'కాకా' అంటూ కాకులు అరుస్తున్నై. గృహాలంకారం పూర్తికాగానే, చంకను బిందెలుంచుకొని నీళ్లు తెచ్చే నిమిత్తం చెరువుకు పోతున్నారు, కొందరు స్త్రీలు. వాళ్ళల్లో వాళ్ళు ఏవేవో కులాసాగా కబుర్లు చెప్పుకుంటూ నడుస్తున్నారు.

ఊరిచివర ఉన్న దొక పూరిగుడిసె. దానిలో మనుష్యులు నివసిస్తున్నారని ఎవ్వరూ అనుకోరు. ఇంతవరకూ అయింట్లో ఎవరూ, లేవలేదు. ప్రక్కింటావిడ వచ్చి పిలుస్తోంది.

"సీతమ్మా! ఓ, సీతమ్మా! ఇంకా నిద్రేనా? లేవమ్మ తెల్లారిపోయింది."

ఎవరూ పలికినట్లు లేదు. తలుపుగా అమర్చబడిన తడికను తప్పించి లోనికి వెళ్లిందావిడ. ఇంట్లో తల్లీ కొడుకూ నిద్రపోతున్నారు. చిన్న ప్రమిదమాత్రము వారికి కాపలా కాస్తున్నట్లు వెలుగుతోంది.

"రాముడూ! ఒరే, రాముడూ! ఇంకా నిద్రపోతున్నావా? పనిలో కెళ్ళవూ?"

"వెళ్తా. అబ్బ, అప్పుడే తెల్లారిందా?" కళ్ళు నలుపుకుంటూ ఒక ప్రక్కకు ఒదిగాడు రాముడు.

"మళ్ళీ పడుకుంటావే? లే!"

బలవంతంగా లేచాడు.

"రాత్రంతా జ్వరం అమ్మకి, నిద్రలేదు. ఇప్పుడే నిద్రపోయాం" అన్నాడు రాముడు ఆవులిస్తూ.

"త్వరగా లేచిపో, లేకపోతే మీ దొర ఊరుకోడు."

"వెళ్తున్నా. పిన్నీ, అమ్మకు కాస్త గంజి కాచివ్వవూ? పుణ్యముంటుంది." అని చెప్పి వెంటనే బయలుదేరాడు రాముడు. ఆ రాత్రంతా నిద్ర లేదేమో చాలా బద్ధకంగా వుంది. తన తల్లికి జబ్బుగా ఉన్ననాడు కూడా పని మానడానికి వీలు లేనందుకు తన అదృష్టాన్ని నిందించుకున్నాడు. ఆ కొంచెం స్వేచ్ఛ తనకు లేదు. 'ప్రపంచంలో ఎన్నో పక్షులూ, జంతువులూ స్వేచ్ఛగా బ్రతుకుతున్నయ్యే, నా కొమాత్రం స్వేచ్ఛయినా లేకపోయింది. నేను వాటికంటె నీచుడనా? బ్రతికినంత కాలం, యిలా బండచాకిరి చేయవలసిందేనా? ప్రతిరోజూ, దినమంతా పనిచేసినా సరిపడు జీతాన్నివ్వలేడా దొర. పోనీ అయిచ్చే కొంచెమైనా ఎప్పటికప్పుడిస్తే బాగుండును. ఇప్పటికి రెండు నెలలనుండీ జీతం ఇవ్వలేదు. మే మెలా జీవించాలి. పైగా ఎప్పుడన్నా అడిగితే కసురుకుంటాడు. ఇలా జీవించడం కష్టంగానే వుంది. కాని, ఏం చేయగలం? ఇంతకీ బీదవాళ్ళమై పుట్టాము. కర్మ అనుభవించవలసిందే గాబోలు! ఇవాళైనా ఏమైనా, ఇస్తాడో ఇవ్వడో?' ఇలా ఏమేమో అనుకుంటూ దొరయింటికి చేరాడు. అప్పటికి బాగా తెల్లారిపోయింది. సూర్యుడు కూడా ఉదయించేశాడు. మామూలు వేళ మిగిలిపోయింది. ఆలస్యమైనందు కాయన ఏమంటాడో అనే భయంతోనే లోనికి ప్రవేశించాడు. మామూలు పని ప్రారంభించడానికి పశువుల పాకలోకి పోతూంటే ఎదురుగా వచ్చాడు సోమయ్య. చేతులో వెదురుబద్ద చూడగానే వణికిపోయాడు రాముడు. సోమయ్య తన నెలాగూ కొట్టకమానడు. అయితే ఇప్పుడేమిటి, చేయడం. రాముడి కేమీ తోచలేదు. చేతులు నలుపుకుంటూ నిల్చున్నాడాయన కెదురుగా.

"ఏంరా! కళ్ళు నెత్తిమీదికొచ్చాయా? ఇప్పటిదాకా కూర్చుంటే పనులన్నీ ఎవరు చేస్తాడు, నీ బాబు?" ఉగ్రావతారంలో గర్జించాడు, సోమయ్య. రాముడి కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగినై.

"మా, అమ్మ జబ్బుగా వుందండి..." అని యింకేంటో చెప్పబోతూంటే అతని మాట కడ్డువచ్చి,

"మీ అమ్మకు జబ్బయితే నీకేం రోగం? అదొక వంకదొరికిందే!......కొట్టకముందే ఏడుస్తున్నావే! మీ మీద దయ దల్చకూడదురా. అంటూనే చెయ్యి పైకెత్తేప్పటికి రాముడిగుండె జారిపోయింది. సోమయ్య చేతిలోని బద్ద రాముడి శరీరం మీద తనిష్టం వచ్చినంతసేపు నాట్యమాడింది. కొంతసేపటికి ఆగిపోయింది. ఒకవేళ సోమయ్య చెయ్యి నొప్పి పుట్టిందేమో! తాను చేసినపనికి సంతోషిస్తూ అక్కడనుండి వెళ్ళిపోయాడు సోమయ్య. దెబ్బ తగిలిన చోటెల్లా వాచింది. కొన్నిచోట్ల బద్దరాపిడికి రక్తంకూడా కారుతోంది. రాముడికి, సోమయ్య చేతిలో దెబ్బలు తినడం, ఇది క్రొత్తకాదు. ఇలాటివి ఎన్నో రోజులు కాలగర్భంలో కలిసిపోయినై. తన దెబ్బల్ని లెక్కించకుండా, తన మామూలుపని కుపక్రమించాడు రాముడు. ఆ రోజంతా ఓపికగా పనిచేశాడు.

*   *   *

లోకాన్యాయాలను చూడకుండా దాక్కున్నాడు సూర్యుడు. 'నాకు తప్పుతుందా' అన్నట్టు తన సహచర నక్షత్ర సమేతంగా అలంకరించాడా స్థానాన్ని, చంద్రుడు. రాత్రి సుమారు గం॥ 9 కావస్తోంది. 'రాముడు పనులన్నీ ముగించుకొని, వాళ్ళు పెట్టిన కాస్త అన్నం నీళ్ళు కారుతూవున్నా తృప్తిపడి భోంచేశాడు. అప్పటికిగాని తన తల్లిని జ్ఞాపకం చేసుకొనేందుకు సమయం చిక్కలేదు. ఇంట్లో బియ్యంలేవు. తల్లి మంచం పట్టివుంది'

శ్రీ తిరుపతి వేదామృతం ఎల్లోజి

ఆమెకు మందిప్పించడానికి తన చేతిలో ఒక కానీకూడా లేదు. ఇంట్లో పరిస్థితులన్నీ జ్ఞాపకం వచ్చాయి రాముడికి. తల్లికి మందిప్పించాలి. తనకు డబ్బెవ రిస్తారు? సోమయ్యే దిక్కు. సోమయ్యను తలంచుకొనేటప్పటికే భయం పుట్టింది. అయినా తప్పదు. తన తల్లికోసమైనా అడగాలి. భయంతోనే సమీపించాడు సోమయ్యగార్ని. ఆయనను చూడగానే కంపించిపోయాడు. ఏలాగో ధైర్యంచేసి చివరికి

"బాబుగారూ!..." అని యింకేదో అనబోయి ఆగిపోయాడు.

"ఏం? ఏమొచ్చిందీ?" అధికార పూర్వకంగా ప్రశ్నించాడు సోమయ్య.

"మా అమ్మ జబ్బుతో పడుందండి. మందిప్పించడానికి డబ్బులేదు. ఇంట్లో గింజలు లేవు. ఓ అయిదు రూపాయ లిచ్చారంటే రక్షించినవా రవుతారు."

"పనైతే సరిగా చెయ్యవుగాని, జీతం మాత్రం సరిగా కావాలి, ఏం? ఇప్పుడు నా దగ్గర డబ్బులేదు. తర్వాత ఇస్తాలే."

"ఏదో, క్షమించండి బాబూ! తమరు కోప్పడితే బ్రతకలేం......క్రిందటి నెల కూడా యిప్పించారు కాదు. జరగటం కష్టంగా వుందండీ—

"క్రిందటి నెలజీతం ఎంత కావాలో తెలుసా?"

"చిత్తం. నాకేమీ ఇయ్యాలేదండి. పది రూపాయలూ, రావాలండి"

"పదా, పందా? ఆరురోజులు పని మానేస్తే రోజుకు రూపాయి కూలిచ్చి పని చేయించుకున్నా. ఆ ఆరురూపాయలూ నీతా తిస్తాడా?"

"జబ్బురాబట్టి రాలేకపోయాను. లేకపోతే మానేస్తానా బాబూ"

"జబ్బే వచ్చిందో, యింకేమైనా వచ్చిందో మాకు తెలియదు. నీమూలంగా అయిన ఖర్చు నీజీతంలో మినుల్చుకొంటాం. మిగిలిన నాలురూపాయలకీ 2 కుంచాల వడ్లు కొలిపించుకెళ్ళు."

"మా అమ్మకు ప్రమాదంగా వుంది బాబూ, మందిప్పించుకుంటాను, ఈ నెల జీతంలోనించి రెండు రూపాయలివ్వండి" ప్రాధేయపడ్డాడు రాముడు. "ఒకే చెప్పేదినీకు కాదు? మానవజన్మ ఎత్తలా? ఇప్పుడు లేదంటే మళ్ళీ అడుగుతావే?

రాముడి కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగినై. పాపం ఏం చేస్తాడు. ఈ లోకంలో తన తల్లి తప్ప 'నా' అనే వాళ్ళెవరూ లేరు చివరికి కష్టసమయంలో తల్లిని సుఖపెట్టేందుకైనా నోచుకోలేదు. పడిన కష్టానికి జీతం అడగడంకూడా తప్పేనా? నెలంతా పని చేయించుకొని జీతం ఇవ్వడానికి ఇంతగా బాధపడతా రెందుకు? కష్టాల్లో ఉన్నప్పుడు కూడా కనికరం ఉండదు. అసలా కనికర మనేదాన్ని కలిగినోళ్ళకు పెట్టలేదేమో భగవంతుడు. కలిగినోళ్ళకి పెట్టకపోతే లేనోళ్ళకి పెట్టి లాభం ఏంటి? ఇదంతా చూస్తుంటే భగవంతుడికి కూడ బుర్ర లేనట్టుంది. పోనీ అలా చేసినవాడు బీదవాళ్ళను తాను కాపాడకూడదూ? కష్టాలనుభవిస్తున్న వాడికే పదేపదే కష్టాలు వస్తుంటై. సుఖమనుభవించేవాళ్ళు సుఖపడుతూనే వుంటారు. ఇది చాలా చిత్రంగా వుందే! అసలు దేవుడికింత పక్షపాత బుద్ధి ఎందుకుండాలి? ఆయన ఉన్నాడా లేడా? ఇదొక పెద్దగడ్డుసమస్య. దీన్ని తీర్చడం చాలా కష్టంగానే వుంది. ఇది మానవుల జ్ఞానానికి అందేలాగు లేదు. వున్నా డనడానికీ, లేడనడానికీ మార్గాలు కనబడుతున్నై. అయినా ఆ విషయం ఆలోచించడమే తప్పు.

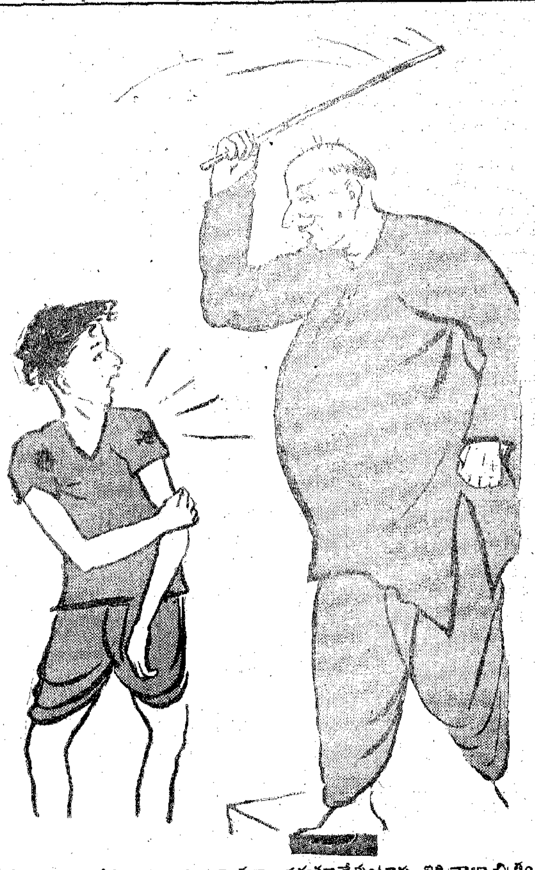

ఏంచేంటో ఆలోచిస్తూ ఇల్లు చేరాడు రాముడు. తల్లి పక్కమంచంలో వుంది

మూల్గుతూ. తన కొరకే ఎదురుచూస్తోంది. తొందరగా మంచందగ్గరి కెళ్ళాడు. చెయ్యి తాకి చూశాడు. జ్వరం మండిపోతోంది. కళ్ళు తెరిచి తన కొడుకువైపు చూసింది సీతమ్మ. రాముడివంటిమీద దెబ్బలు స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నై.

"బాబూ! ఈ దెబ్బలేంటి? నిన్ను కొట్టారా?" అంది నీరసంగా.

"ఏమీ లేదమ్మా! నీవు పడుకో. గంజి కాచివ్వనా?" చిరిగిన కండువాతో శరీరం కప్పుకుంటూ జవాబిచ్చాడు రాముడు.

"మనం బీదవాళ్ళం నాయనా! మనం బీదవాళ్ళం!" కళ్లనీళ్ళు కార్చింది. బీదవాళ్ళకోపం కన్నీళ్ళుగానే బయటికి వస్తుంది. అదే వాళ్ళు చేయగల్గిన ప్రతిక్రియ. అలాగే ఒకళ్ళ నొకళ్ళు చూస్తూ నిశ్శబ్దంగా వుండిపోయారు చాలాసేపటివరకు.

* * *

సీతమ్మకు జ్వరం తీవ్రరూపం దాల్చింది. బీదవాళ్ళకు మందు లెక్కడనుండి వస్తయ్? డబ్బు లేకుండా, ఏ డాక్టరొస్తాడు. పేరు కెన్నో ధర్మాసుపత్రులున్నాయి. పేరుకైనా ధర్మం కనిపించదక్కడ. ఆసుపత్రిలో చేర్పించాలని రాముడుపోయి అడిగితే 'ఇప్పటికే, కాళీలు లేక ఎంతోమంది ఆగిపోయారు నీకెక్కడనుండొస్తుంది?' అని కసిరారు. రాముడి కేమీ తోచడంలేదు. తల్లి బాగా నీరసించిపోయింది. అందులో, వృద్ధాప్యం. తల్లి నా స్థితిలో వదలలేక పనికూడా మానేశాడు రాముడు. చేతిలో డబ్బు లేదు. తన కెవ్వ రప్పిస్తారు? ఇరుగు పొరుగువాళ్ళంతా 'అయ్యో, పాపం!' అన్నారే గాని ఒకళ్లూ సహాయం చేసినపాపాన పోలేదు. రాముడికి పిచ్చెక్కినట్లయ్యింది. తల్లిని కనిపెట్టుకొని అలాగే కూర్చున్నాడా గుడిసెలో, తల్లి బ్రతుకుతుందన్న ఆశ అతనికి పూర్తిగా నశించింది. ఏ క్షణంలో, ఏం జరుగుతుందో, అని తీక్షణంగా కంటిరెప్ప వాల్చకుండా కనిపెడుతున్నాడు. రాత్రి గం 1. అయ్యింటుంది. జీలుగపిట్ట అరుస్తూ యింటిపైగా పోతున్నట్లనిపించింది. రాముడికి అనుమానం కల్గింది. వెంట మంచందగ్గర పోకరించి, తల్లి కళ్లల్లోకి చూశాడు. ఆమె అతనివైపు చూస్తూనేవుంది. బయటనుండి కుక్కల అరుపులు స్పష్టంగా వినిపిస్తున్నై. ఆమె రెండు చేతులూ పట్టుకున్నాడు. ఆమె అలాగే చూస్తోంది. మాటమాత్రం లేదు. కళ్లలోనుండి నీరు ధారగా కారుతూంది. ఏదో చెప్పాలని ప్రయత్నించింది, కాని మాటలాడలేకపోయింది. అది అంత్యగడియ అని రాముడికి తెలిసింది. చిన్న పిల్లాడిలాగు బిగ్గరగా ఏడుస్తున్నాడు. సీతమ్మ కంటిరెప్ప వాల్చకుండా కొడుకును చూస్తూనే వుంది. క్రమంగా కళ్ళు తిరగ నారంభించినై. కనుపాపలు క్రమంగా పైకి పోతున్నై. అవి కనపడకుండా పైరెప్ప చాటుకు పోయినై. రాముడి చేతిలోనుండి సీతమ్మ చేతులు జారిపోయినై. అంతే! అంతా అయిపోయింది. రాముడు కెవ్వున కేక వేశాడు. శబ్దానికి యింటి ప్రక్కవాళ్లు వచ్చారు. లోకసాంప్రదాయం ప్రకారం, వారికి తోచినట్టు ఓదార్పుమాటలు వల్లించి వాళ్ళదారిన వాళ్ళు పోయారు.

* * *

సీతమ్మ ఈ లోకాన్ని విడిచి అప్పుడే రెండురోజు లయ్యింది. ఇంతవరకూ రాముడు భోంచేయ లేదు.

"ఇలా ఏడుస్తూ కూర్చుంటే మీ అమ్మ వస్తుందటరా? క్రమంగా మరిచిపోవాలి గాని. లేచి కూడు వండుకో" అని హెచ్చరించారు కొందరు. ఇంట్లో బియ్యం లేవని వాళ్ళకేం తెలుసు?

తన పని విషయం జ్ఞాపకం వచ్చింది రాముడికి. వెంటనే బయలుదేరాడు సోమయ్యయింటికి. భయపడ్తూనే ప్రవేశిం

(21-వ పేజీ చూడండి)

మనిషనంతా ఎగిరినా వాడిలో చలనం అనేది కలుగదు. వాని ముఖంలో నిర్లిప్తత, నిశ్చింత, పట్టుదల మూర్తీభవించి, కించిత్సూచనారహితమై, సుప్రశాంతంగా...

రామం: ఆపు నీ విద్యాక్‌గిరి. నేను చెప్పినట్టు చేసి చూడుమరి.

శం: నే చెప్తున్నాగా. మన తపస్సు ఫలించనీ. ఒరే అల్లా చూడు. ఆ బట్టతలాయన రోజూ వస్తాడురా టంచన్‌గా. రోజూ ఏముంటుందిరా పోస్టు.

రా: ఆ... వచ్చేవాళ్లందరికీ... మహా... ఉన్నాయిటరా.

శం: కాదురా. రోజూ వస్తుంటే...

రా: అదేరా. ఒకరకం జబ్బు. లేక అలవాటు. మన శరీరాన్నయినా సరే, బలవంతంగా కొన్ని అలవాట్లు చెయ్యి. కాలక్రమేణా అవి చేసేదాకా దానికి తోచదు. యింతకీ అసలు...

శం: అపరోయ్... వాయినా... ఎరక్కపోయి అడిగాను. యింతకీ మనకి సంచిక వస్తుందంటావా.

రా: ఆ... నువ్వు పంపిండి వేసికుంటే... నిక్షేపంలా వస్తుంది.

శం: నీ మొహం. వేసికుంటే పంపకేం చేస్తాడురా. అంటే... వేసికుంటాడా అని నా భావం.

రా: నీ మొహంలా ఉంది. వేసికున్నా పంపనివాళ్ళు కోటిమంది. అసలీ తత్వాలకి మూలం అహంభావం. అహంభావం అంటే గర్వమే కాక యింకా చాలా అర్థాలున్నాయి. ఉన్న నలుగురిలోకీ తనే గొప్పవాడిననుకొన్నప్పుడే యిలాంటివి...

శం: తగులబడినట్టుంది తత్వపరిశోధన. ఎరక్కపోయి నీకీ గ్రూపు యిచ్చారురా. మనవాడింకా ఏం చేస్తున్నాడో... అదిగో తలుపు తెరిచాడు... చూడు...

రా: ఇంకో మనియార్డరు తీసికోవాలి. రిజిస్టరీలు తీసికోవాలి. యింకో అరగంట తపస్సు చెయ్యవచ్చు... అబ్బా డొక్కలో పొడిచాడు... ఎవర్రా అంత ఘాటుగా పోతుంట.

శం: పోనీరా. టెలిగ్రాఫ్ కౌంటర్ వయిపు వెడుతున్నాడు. అదొక అద్భుత తత్వం. కొంత బంగారుకూడ మిళితమయి ఉండవచ్చు. అయినా కూడా...

రా: మండినట్టుంది నీ రిసెర్చి. డొక్క మాడిపోతేను... ఉష్... కొస్త వరండా చివర నిలబడదాం రా. అన్నట్టు కాంత దగ్గరనుంచి నిన్న జాబు వచ్చిందిరో.

శం: వచ్చిందీ... ఏమిటి విశేషాలు.

రా: తండ్రి వేరే సంబంధం చూశాడుట. చాల పట్టుదలగా ఉన్నాడుట.

శం: తల్లికి నువ్వంటే యిష్టమే కదరా మరి.

రా: అయితేమాత్రం మొగుడి నెలా కాదంటుందిరా.

శం: ముహూర్తంకూడ పెట్టేశారా.

రా: అంతదాకా యింకా రాలేదు. కాని నాకొకటి తోస్తోందిరా.

శం: ఏమిటది. ఏదో కొంపకూల్చేవన్న మాటే.

రా: ముందు మన కొంప గట్టిగా ఉండద్దూ.

శం: అసలు సంగతి ఏమిటి యింతకీ.

రా: ఆ పెళ్లికొడుకు నాగపూరులో చదువుతున్నాడుట. ఎడ్రసుకూడ రాసింది. మనం ఒక ఆకాశరామన్న జాబు రాస్తే.

శం: ఉభయులకీ యిష్టం. తల్లికి యిష్టం. అదే కలిసివస్తుంది. 'శుభస్య శీఘ్రం' కానియ్యిమరి. అదిగో... వెండరు కూడ యివాళ రయిట్ టయిమ్‌కే వచ్చాడురా. కబురు కొందాం.

రా: యింతలో మనవాడు జారుకుంటే.

శం: ఏడిశాడు. అంత త్వరగా వాడు వెళ్ళకలిగితే యీపాటికే మనకి ఆంధ్ర రాష్ట్రం వచ్చి ఉండేది. సరే... సరే...

* * *

సరిగ్గా పదకొండు గంటలకి, ఒక్కొక్క పోస్టు జవానే. మోఘసింగా, యువతలికి రావడమూ, వచ్చినవాడు తన చీటువాడు కాకపోవడంతో, కదలిన జనప్రవాహంలో కొంత నిరుత్సాహులై ఆగిపోవడమూ, మళ్లీ కదలడమూ, ఫలితంగా, ఒక్కొక్క పోస్టు జవాను, వెంటబడ్డ ఒక్కొక్క గుంపుతో సహా, పోస్టాఫీసు ప్రక్కనే ఉన్న సత్రపు టూరు పయి విశ్రమించి, తాపీగా జాబులందివ్వడంలో లీనమయిపోతాడు. ★

అన్యాయం

(18-వ పేజీ తరువాయి)

చాడు లోనికి. సోమయ్యను చూడగానే కంపించి పోయాడు.

"ఏం? ఇలా వచ్చేవెందుకు?" ప్రశ్నించాడు సోమయ్య.

"పనికి బాబూ..."

అతని సమాధానం పూర్తికాకముందే,

"అక్కర్లేదు. ఇంకొకడ్ని పెట్టుకున్నాం. నీ ఇష్టమొచ్చినప్పుడు వస్తే, నీకోసం కాచుకూర్చుంటా మనుకున్నావా?" అనేశాడు సోమయ్య.

"మా అమ్మ చనిపోయిందండీ" కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగాయి రాముడికి. ఇంకేమీ చెప్పలేకపోయాడు. కొంచెంసేపు నిశ్శబ్దం.

"ఇదుగో, చూడూ, ఇంకేమీ లాభం లేదు. నీబదు లింకొకడ్ని పెట్టుకున్నాం. ఇంకెక్కడయినా చూసుకోపో." సావధానంగా చెప్పాడు సోమయ్య.

"రక్షించాలి బాబూ! మీ రలాగంటే బ్రతకలేను. దిక్కులేనివాడ్ని" దీనంగా ప్రార్థించాడు రాముడు.

"ఇదిగో! నీ క్కాదూ, చెప్పేది?" అధికారపూర్వకంగా గర్జించాడు సోమయ్య.

"పోనీ, నాకు రావలసిన జీతం యిప్పించండి."

"ఏడిశావ్! నీకు జీతం ఏంటి? ఇవ్వవలసిందంతా ఇచ్చేశాము. మర్యాదగా యింటికి నడు."

"ఇంత అన్యాయమా బాబూ!

"మర్యాదగా పోతావా గెంటించాలా."

వెనక్కి తిరిగాడు రాముడు. తనకున్న ఆధారం కాస్తా పోయింది. పదహారు సంవత్సరాల్లో తన కండగావున్న తల్లి కూడా లేదు. ఇక తనేమైతే ఎవరిక్కావాలి. లోకం అంతా అంధకారం. అంతా అన్యాయం. బహిరంగ దోపిడి. ఇన్ని న్యాయస్థానాలున్నై. ఏం లాభం? తనొక్కడికి న్యాయం జరిగించలేవు. చావన్నా రాదు. అదికూడా అదృష్టవంతులకే వస్తుంది. తన దుస్థితితో ప్రపంచానికేం సంబంధం? తన దారిని తాను సాగిపోతూంది కాలం. అడుగులో అడుగులు వేసుకుంటూ తన గుడిసె చేరుకున్నాడు రాముడు. ఇంట్లో మాత్రం ఏముంది? అంతా శూన్యం. తన కింక గుడిసెతో పని లేదు. ఏం చేసుకుంటాడు. దీర్ఘంగా నిట్టూర్చి ఒక మూల చతికిల పడ్డాడు. ఏమీ తోచలేదు. అకస్మాత్తుగా లేచాడు. బయటికి వచ్చేశాడు. గబగబా స్మశానానికి నడిచాడు. తల్లి సమాధి వైపు నడిచాడు. అక్కడ మాత్రం ఏముంది? సమాధి ప్రక్కనే కూర్చున్నాడు. తీవ్రంగా ఆలోచింపసాగాడు. చుట్టు ప్రక్కల పక్షుల శబ్దాలు వినపడుతున్నై. వాటిష్టం వచ్చినట్టు గాలిలో ఎగురుతూ అరుస్తున్నై. కొంతసేపటి కక్కడే వెల్లికిలా పడుకున్నాడు. ఎండ తీవ్రంగా కాస్తోంది. చుట్టూ పరికించాడు. ఆ విశాల ప్రదేశంలో నున్న జీవరాసులన్నీ సంతోషంగానే వున్నై. అక్కడ తానొక్కడే విచారంగా వుంది. ఒక పక్షిజన్మ మెత్తినా, తన కావిచారం వుండేదికాదు. జరిగిపోయిందంతా అతని కళ్ళకు కట్టినట్టు కనిపిస్తూంది. నూన్యాకాశంలోకి చూస్తూ అలాగే వుండి పోయాడు రాముడు. ★